

AZ ÉLET ÉS TUDOMÁNY 1972. ÉVI (XXVII.) ÉVFOLYAM ELSŐ FÉLÉVI (1-TŐL 26. SZÁM) TARTALOMJEGYZÉKE

EMBERTAN, ÁLLATTAN, ÁLLATLÉLEKTAN, ÖSLÉNYTAN, NÖVÉNYTAN

Almagondjaink (id. dr. Petróczy István) 5/209
Állati viselkedések. A jelzések (Á. L.) 13/604, A közösségi stressz (Bogsch Ilma) 12/534, Az ösztön (Á. L.) 10/440, Terület és közösség (Á. L.) 11/512, Vételkedés és elkülönülés (Á. L.) 14/650
Ásott-e mammutfogó vermet az ősember? (Dancza János) 12/554
A Beremendi Cementmű (dr. Reuter Ottó) 21/982
A białowiezi bölények (Antoniewicz Roland Józef) 17/775
Budai mészkövek miről regélnek? (Scholz Gábor) 10/466
A csótányok (Bajomi Dániel—Gaál Ferenc) 15/706
Egy új ragadozó gomba (Hajdú Lajos) 20/934
Farkasok a pusztulás útján (dr. Dojcsák Győző) 7/307
Fára mászó halak (dr. Lányi György) 23/1067
Fehérjedű árpa születésben (dr. Jánossy Andor) 15/680
Fogromlás előfordul-e vadállatoknál is? (dr. Orbányi Iván) 12/542
A garda (A Balatonba zárt hal) (Tölg István) 3/99
Kerülhet-e több ponty az asz-talunkra? (Pillár László) 14/660
A Kékes csigái (Varga András) 19/873
Kopial a „király...” (dr. Pénzes Bethen) 5/199
A majomvilág „eszkimói” (dr. Matskái István) 9/391
A sáska vedlése (dr. Varanka István) 25/1160
A szúnyogok (Bajomi Dániel—Gaál Ferenc) 24/1138

A törpe víziló (Kapocsy György) 26/1207
A vadászgörény (Dudás Lajos) 22/1037

ÉLETTAN, BIOKÉMIA, BIOFIZIKA

Az alkohol és az anyagcsere (dr. József Ferenc) 19/896
Alszik a baba... (dr. Pécsi Tibor) 4/147
A biológiai fegyverek (Szanyi László) 21/978
A bioreguláció (dr. Láng István) 18/834
A „D-vitamin” vitamin is — hormon is! (dr. Pécsi Tibor) 17/778
Élelmiszertartósítás besugárzással (dr. Farkas József) 1.
Mire jó? 22/1015, 2. Ártalmatlan-e? 23/1083
Az érzelmek agyi „központjai” (dr. Szendei Ádám) 11/496
Génátültetés — emberi sejtek-be (dr. Igali Sándor) 1/3
Gyógyszer és alkohol együttes hatása (dr. Pataki István) 20/923
A hemoglobin: a molekuláris tüdő (Tulassay Tivadar) 10/449
Hogyan segíthetünk fehérjegyondjainkon? (dr. Szlamenczky István) 9/387
Kábítószeres... (dr. Wolfner András) 3/130
Kerülhet-e több ponty az asz-talunkra? (Pillár László) 14/660
A mutagén vegyületek (dr. Igali Sándor) 25/1180
A mutációk (dr. Igali Sándor) 24/1107
Serdülő sportolók (dr. Frenkl Róbert) 6/243
Vashány a szervezetben (dr. Köves Péter) 1/30
Veszélyben a vizek élővilága (Papp Zoltán) 17/791
A „visszairó” enzim (dr. Gánti Tibor) 7/317

CSILLAGÁSZAT, METEOROLÓGIA, ÜRHAJÓZÁS

Barométer milyen elv alapján működik? (dr. Zách Alfréd) 10/470
Eddig ismeretlen bolygószomszédok? (Kosmos és Time kei nyomán) 21/993
Az évszakok csillagos ege (dr. Kulín György), 3. A tavaszi égbolt 12/543, 4. A nyári égbolt 24/1134
Fényképezés a világűrben (Érdi-Krausz György) 1/7
Földünk déli félgömbjén (dr. Aujezsky László) 18/846
Hol maradt az idei tél? (dr. Zách Alfréd) 13/613
Kozmikus Krónika (dr. Almár Iván) 1971. december—1972. január 8/344, 1972. február—március 16/736, 1972. április—május 25/1167
Lakásunk éghajlata (dr. Aujezsky László) 6/256
A légkör áramlása (dr. Hirling György) 14/638
A Mars vulkánjai (dr. Hédervári Péter) 19/886
A sztratoszféra szennyeződése (dr. Aujezsky László) 26/1212
Vita a holdkráterekről 1. (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, 2. (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

KÖZEGÉSZSÉGÜGY, ORVOSTUDOMÁNY

Ajaklenyomat a személyazonosítás új lehetősége (dr. Pécsi Tibor) 9/400
Az alkohol és az anyagcsere (dr. József Ferenc) 19/896
Alszik a baba... (dr. Pécsi Tibor) 4/147
A biológiai fegyverek (Szanyi László) 21/978

A „cigányút” veszélyei (dr. László Zoltán) 24/1122

A csótányok (Bajomi Dániel—Gádl Ferenc) 15/706

A „D-vitamin” vitamin is — hormon is! (dr. Pécsi Tibor) 17/778

Élelmiszertartósítás besugárzással (dr. Farkas József) 1. Mire jó? 22/1015, 2. Ártalmatlan-e? 23/1083

Ember — hűtve (a szervezet mesterséges hűtése) (Gecse Ottó) 26/1219

Az érzelmek agyi „központjai” (dr. Szendei Adám) 11/496

A fekete himlő (dr. Hollós Iván) 15/716

A fogamzásgátlás új módja: hurok a méhürben (dr. Petróczy István és dr. Váradi István) 21/997

Génátültetés — emberi sejtekbe (dr. Igali Sándor) 1/3

A glaukóma és Van Gogh öngyilkossága (dr. Pécsi Tibor) 12/539

Gyógyíthatjuk-e a kopaszodást? (dr. Rácz István) 15/688

Gyógyszer és alkohol együttes hatása (dr. Pataki István) 20/923

Hallásjavító műtétek (dr. Bollobád Béla) 8/349

A hemoglobin: a molekuláris tödő (Tulassay Tiivador) 10/449

Horkolást mi váltja ki és hogyan lehet megszüntetni? (dr. Ladányi József) 21/999

Kábítószeres... (dr. Wolfner András) 3/130

Ki utazhat repülőgépen? (dr. Farkas Andor) 10/460

Kontaktívég használata hazánkban miért nem terjed? (dr. Gyórfy István) 11/525

Korszerű szemlélet a szívinfarktus gyógyításában (dr. Szabócs Paula) 14/627

A masszáz (dr. Pécsi Tibor) 25/1188

Méhátültetés (dr. B. Bánk Endre) 2/55

A méhátültetésről (dr. P. T.) 8/338

Méhen kívül fejlődött egészséges gyermek (dr. Petróczy István) 18/852

A méhrák és megelőzése (dr. Lehoczky Győző) 23/1092

Minden életkorban keletkezhet lúdtalp! (dr. Sotz Gyula) 6/267

A mutagén vegyületek (dr. Igali Sándor) 25/1180

A mutációk (dr. Igali Sándor) 24/1107

A plasztikai sebészet (Szanyi László) 5/206

Serdülő sportolók (dr. Frenki Róbert) 6/243

A soványág okai (dr. Góth Endre) 19/880

A szaruhártya átültetése (dr. Albert Béla) 16/723

A szénanátha (dr. Pécsi Tibor) 22/1011

Szívműtéten átesett gyerekek rehabilitációja (Szanyi László) 17/796

A sztratoszféra szennyeződése (dr. Aujeszky László) 26/1212

Vashány a szervezetben (dr. Köves Péter) 1/30

Vírus okozza-e a mellrákot? (dr. Hollós Iván) 13/588

FIZIKA,

KÉMIA,

MATEMATIKA

A döntési táblák (dr. Quittner Pál) 20/926

Az elektronika bölcsőjénél (Svékus Olivér) 11/499

Elektromos por-ábrák (Jeges Károly) 10/454

Az elektromosság „atomjai” (Svékus Olivér) 7/300

Fény terjedési sebességét ki mérte meg először? (Oveges József) 5/238

Gábor Dénes életéről, munkájáról, terveiről (beszélgetés). 26/1216

Gépiró majmok (—i—r—) 14/634

Holografikus adattárolás (Csilag László—Kiss Gábor) 10/444

Az izotópkutatás kezdetei (Svékus Olivér) 15/702

A kristály (Földéaki Mária) 1. A pont hibák 4/175, 2. A vonalhibák 5/220

A kutatás hazai műhelyeiben: Vinkamin (dr. Wolfner András) 2/51

A mutagén vegyületek (dr. Igali Sándor) 25/1180

A neutron fölfedezése (Svékus Olivér) 17/798

A Philipp Lenard-estet (Svékus Olivér) 5/203

Plazmahevités lézersugárral? (Svékus Olivér) 20/920

Plazmahevités töltött részecskékkel? (dr. Abonyi Iván) 21/968

A szabad elektron (Svékus Olivér) 9/404

A szilárdtestkutatás (Pál Lénárd) 22/1020

Több ezer kép egy kristályban (Kolin Péter) 17/771

A villanyóra (Hámory Albert) 12/564

FÖLDRAJZ,

FÖLDTAN,

GEOFIZIKA,

VÁROSKÉP,

TÁJLEÍRÁS

Bangla Desh (dr. Surányi Sándor) 4/151

„Belföldi jég”-ről (dr. Vécsey Zoltán) 19/909

Buenos Aires-ről (dr. Vécsey Zoltán) 1/17

Burmai pillanatképek (dr. Simon József) 1. Pagodaország 12/547, 2. A pagani pagodáktól az unióig 14/644, 3. Hétköznapiak, ünnepek, szokások 16/741, 4. Egzotikus tájakon 17/802

Elba, Itália titokzatos szigete (dr. Fenyő István) 22/1030

Földrajzi változások és változtatási tervek 1971. január 1-e és 1971. december 31-e között (TERRA) 1/18

Földrengés kutatás Magyarországon (dr. Bisztricsány Ede) 23/1088

A garda (A Balatonba zárt hal) (Tölgy István) 3/99

Holló szállt a Kárpátokon át (Németh Ferenc) 1. Hunyad magas falánál 23/1076, 2. Az Argeşi udvar 24/1115

A hortobágyi nemzeti park (Antalffy Gyula) 2/70

Kelet-európai körforgalmú víziútról (Szarvas János) 5/194

A kínai kőolaj (dr. Szurovy Géza) 7/304

Lóczy Lajos kelet-ázsiai utazása (dr. Tasnádi Kubacska András) 9/407

A Mars vulkánjai (dr. Hédervári Péter) 19/886

Milyen természeti jelenség a „Jökullhaup”? (KF) 22/1025

Miről regélnek a budai mészkövek? (Scholz Gábor) 10/466

Öt hős halálmenete az örök jég birodalmában (dr. Vécsey Zoltán) 11/503

A Sopron környéki földrengés (H. P.) 3/114

Székesfehérvár milleniuma (Antalffy Gyula) 18/839

Szép hazánkat járva című rovatról (A szerk.) 1/2

Szép hazánkat járva: A balatonszentgyörgyi „végvár” (Szathmáry Király Erzsébet) 11/488, Csesznek vára (Pamer Nóra) 14/654, A Gerence völgye (dr. Zákonyi Ferenc) 5/227, Hol-lókó vára (A. Kozák Éva) 9/418, A Kékes csigái (Varga András) 19/873, Mecseknádasd (G. Sándor Mária) 3/107, A siroki Vár-hegy (Havasné Bede Piroška) 1/13, A Velencei-hegység rejtett szépségei (dr. Jantsky Béla) 16/728, Jakovál Haszán pasa dzsámija (Gerő Győző) 26/1231, A tarpai Nagy-hegy (Kuknyó János) 7/312

Tápé (5000 éves település) (dr. Giday Kálmán) 6/260

A Titanic katasztrófája (dr. Hédervári Péter) 15/683

Újabb elméletek a Szantorin-katasztrófáról (dr. Hédervári Péter) 1. 5/214, 2. 6/274, 3. 7/322, 4. 8/354

Veszélyben a vizek élővilága (Papp Zoltán) 17/791

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

Vita a holdkráterekről (dr. Dojcsák Győző és dr. Kulín György) 2/79, (dr. Jantsky Béla, dr. Fényes Imre, dr. Hédervári Péter) 3/115

KÖZGAZDASÁGTAN, SZOCIOLÓGIA, JOG,

TÁRSADALMI KÉRDÉSEK

Az alkoholizmus okairól (*Andorka Rudolf*) 1. 5/195, 2. 6/251
A börtön története (*dr. Pál László*) 1. Alarc és némaság 19/867, 2. A tömlöctől a nevelésig 20/939, 3. Mai büntetés-végrehajtásunk 22/1041
Büntettek és áldozataik (*dr. Szekeres Károly*) 18/829
A családi értékrend (*dr. Popper Péter*) 4/162
Az extraverzió és az introverzió (*dr. Harsányi István*) 23/1059
Helyes nevelési módszerek 1. 25/1164, 2. 26/1228
A jótékony ingerektől a kóros érzéksaladásokig (*dr. Avar Pál*) 8/370
A napközi otthon és az iskolaotthon (*Kalmár Ernő*) 16/752
Önmagunk és az emberek megismerésének módszerei (*dr. Harsányi István*) 4. A Maudsley-Harsányi-féle kérdőív 1/20, 5. A Maudsley-Harsányi-féle kérdőív adatainak elemzése 2/82

Követelhet-e a nő férjétől nő-tartást? (*dr. Méri Endre*) 7/333
A közös piac kibővülése (*Gonda György és Lőrincze Péter*) 19/892
Lány- és asszonynevek a nagyvilágban (*dr. Ladó János*) 7/291
Lány- és asszonyneveinkről az olvasók 22/1027
A valutaválságról (*dr. Bácskai Tamás*) 8/366
Vas- és acéliparunk és az integráció (*Btáó István*) 3/111

MEZŐGAZDASÁG

Almagoncjaink (*id. dr. Petróczy István*) 5/209
Aratás (*Barbarits Lajos*) 26/1203
Elelmiszertartósítás besugárzással (*dr. Farkas József*) 1.
Mire jó? 22/1015, 2. Ártalmatlan-e? 23/1083
Fehérjédűs árpa születőben (*dr. Jánossy Andor*) 15/680
A garda (A Balatonba zárt hal) (*Tölg István*) 3/99
Hogyan lett magyar fűszer a paprika? (*dr. Komlóssy György*) 21/989
Hogyan segíthetünk fehérjegyondjaink? (*dr. Szlamanczy István*) 9/387
A hortobágyi nemzeti park (*Antalfy Gyula*) 2/70
Kertészeti tennivalók télen (*Szent-Miklóssy Ferenc*) 4/182
Kérülhet-e több ponty az asztalunkra? (*Pillár László*) 14/660
Még egyszer a laskagombáról (*Véssey Ede*) 6/271
Növények a lépcsőházban (*Komiszár Lajos*) 9/422
Pezsgősüvegek címkéjén mit jelent a száraz jelző? (*Szent-Miklóssy Ferenc*) 22/1025
A rebarbara honnan származik és mire használják? (*Natter-Nád Miksa*) 15/687
Szobanövényeink ellensége: a pajzstetű (*Kozár Ferenc*) 1/38
Szobanövényeink megfiatalítása (*Komiszár Lajos*) 16/765
A szőlő zöldoltása (*Vég István*) 20/944
A tavalyi paradicsom és burgonya pusztulásáról (*Szent-Miklóssy Ferenc*) 23/1102
Virág a vázában télen (*Komiszár Lajos*) 5/224

LÉLEKTAN, PEDAGÓGIA

Az alkoholizmus okairól (*Andorka Rudolf*) 1. 5/195, 2. 6/251
A börtön története (*dr. Pál László*) 1. Alarc és némaság 19/867, 2. A tömlöctől a nevelésig 20/939, 3. Mai büntetés-végrehajtásunk 22/1041
Büntettek és áldozataik (*dr. Szekeres Károly*) 18/829
A családi értékrend (*dr. Popper Péter*) 4/162
Az extraverzió és az introverzió (*dr. Harsányi István*) 23/1059
Helyes nevelési módszerek 1. 25/1164, 2. 26/1228
A jótékony ingerektől a kóros érzéksaladásokig (*dr. Avar Pál*) 8/370
A napközi otthon és az iskolaotthon (*Kalmár Ernő*) 16/752
Önmagunk és az emberek megismerésének módszerei (*dr. Harsányi István*) 4. A Maudsley-Harsányi-féle kérdőív 1/20, 5. A Maudsley-Harsányi-féle kérdőív adatainak elemzése 2/82

KÉPZŐMŰVÉSZET,

FILM,

SZÍNHÁZ,

IRODALOM,

NÉPMŰVÉSZET,

ZENE

Albrecht Dürer vívó- és birközébrázolásai (*Takács Ferenc*) 19/882
A barokk és Magyarország (*dr. Voit Pál*) 15/692
Barokk (*Litván Katalin*) 26/1202
Berzeviczy Gergelyről (*Nagy Tibor*) 7/290
Egry József, a végtelent tükröző fények festője (*Nagy Tibor*) 8/359
Eszmek kőben és bronzban (*T. Riha Margit*) 13/597
Georges Braque (*Németh Lajos*) 24/1126
A glaukóma és Van Gógh öngyilkossága (*dr. Pécsi Tibor*) 12/539
Honnan ered a kopjafa? (*dr. Kósa László*) 1/17
Janus Pannoniusz (*Gyárfás Endre*) 12/531
Janus Pannoniusz (*Zöld Mihály*) 18/818
Mit tartalmaznak Gárdonyi titkosírásos feljegyzései? (*Korompai János*) 16/731
Mozi (első, magyar) mikor és hol nyílt meg? (*Kunszery Gyula*) 8/369
Pest-Buda utolsó klasszikus és első modern vaskovasművese: Bieber Károly (*Kövesi András*) 1/24
A színház és az idő (*Dániel Ferenc*) 12/560

A színész és a közönség (Molliere születésének 350. évfordulójára) (*Dániel Ferenc*) 2/67
A tér a festészetben (*dr. Mak-say László*) 1. 3/119, 2. 4/166
Török himnuszok Magyarországon (*Takács Béla*) 9/143

RÉGÉSZET,

TÖRTÉNELEM,

KULTÚRTÖRTÉNET

Akinek minden haja szála más tudományban öszült meg (*Brassay Sámuelről*) (*Mikó István*) 8/339
Az argei udvar (*Németh Ferenc*) 24/1115
Arisztotelész és a világ okai (*Somogyi Zoltán*) 3/103
Asott-e mammutfogó vermet az ősember? (*Dancza János*) 12/554
A balatonszentgyörgyi „végvár” (*Szathmáry Király Erzsébet*) 11/488
Banderiális zászló (*Vámbéri Gusztáv*) 4/146
Bangla Desh (*dr. Surányi Sándor*) 4/151
A barokk és Magyarország (*dr. Voit Pál*) 15/692
Barokk (*Litván Katalin*) 26/1202
Baross Gábor (*Nagy Tibor*) 25/1155
Berzeviczy Gergelyről (*Nagy Tibor*) 7/290
A börtön története (*dr. Pál László*) 1. Alarc és némaság 19/867, 2. A tömlöctől a nevelésig 20/939, 3. Mai büntetés-végrehajtásunk 22/1041
Budapesti helynevek (*Puruczky Béla*) 21/971
Csesznek vára (*Pamer Nóra*) 14/654
Dózsa hadai Temesvár alatt (*Barta Gábor*) 20/915
A Dózsa-cikkhez hozzászólás (*Szabó László*) 22/1010
Dunazáró láncról (*dr. Kalmár János*) 9/386
Egy hintó története (*Lázár István*) 23/1064
Egy nő a diplomaták asztalánál. Alekszandra Mihajlovna Kollontaj (*dr. Vadász Sándor*) 13/584
Az első magyar léghajózásról (*vt*) 14/626
Ezeréves lengyel-magyar kapcsolatokról (*Antoniewicz Roland József*) 19/866
Az „ezüstflotta” elsüllyedt kincsel nyomában (*dr. Nábráczky Béla*) 2/58
A Finta testvérek (*Egri Mária*) 25/1172
A három Internacionálé berlini konferenciája (*Székely Gábor*) 17/782
Hollókő vára (*A. Kozák Éva*) 9/418
Hugonnai Vilma, az első magyar orvosnő (*Kertész Erzsébet*) 18/819
Hunyad magas falánál (*Németh Ferenc*) 23/1076
Kamikaze japán eredetű szó mit jelent? (*dr. Vécsey Zoltán*) 16/766

A kéz mágiaja (Cs. Lukács Júlia) 26/1222
 Laikus jegyzet egy tudós vitához (Széchenyi öngyilkossága) (Szabó György) 2/50
 A Lánchídról (Irsy László) 15/674
 Lengyel kommunisták (Antoniewicz Roland József) 11/482
 A magyar kereszténység kezdetei (Győrffy György) 1. 13/609 2. 14/632
 Március idusa — harminc évvel ezelőtt (Döme Piroška) 10/435
 Márévár (G. Sándor Mária) 20/947
 Mecsekknádasd (G. Sándor Mária) 3/107
 Megfejtett írások (Gyürk Ottó) 4/157
 Mit tartalmaznak Gárdonyi titkosírásoi feljegyzései? (Korompai János) 16/731
 Miről regélnék a budai mészkövek? (Scholz Gábor) 10/466
 „A nemzet gazdasszonyai”-ról (Vámbéri Gusztáv) 10/434
 Okori héber felirat Amerikában (dr. Scheiber Sándor) 6/255
 A siroki Várhegy (Havasné Bede Piroška) 1/13
 Székesfehérvár millenniuma (Antalfy Gyula) 18/839
 Táncsics Mihályról (Irsy László) 12/530
 Tápé (5000 éves település) (dr. Giday Kálmán) 6/260
 „Zászló és fegyver a nemzet szolgálatában” (dr. Pintér István) 21/963
 Zsidók Amerikában (Kunszery Gyula) 13/578

TECHNIKA, TECHNIKATÖRTÉNET

Damaszkuszi kardról (dr. Kalmar János) 16/722
 A döntési táblák (dr. Quittner Pál) 20/926
 A fóliacsik (Forbáth Róbert) 2/63
 Fűtött járdaszigetek (K. I.) 1/37
 Gábor Dénes életéről, munkájáról, tervéről (beszélgetés) 26/1216
 Halló... (L. C.) A „nagysádok” kora 15/675, Az önműködő telefonközpontok 16/747, A távhívás 17/787
 Hogyan utasítjuk a számítógépeket? (dr. Quittner Pál) 18/824
 Holografikus adattárolás (Csilag László—Kiss Gábor) 10/444
 Így születik a számítógép memóriája (B. I.) 6/247
 A kerámia lámpa (Kerekes Béla) 11/491
 A kristály (Földéki Mária) 1. A pont hibák 4/175, 2. A vonal hibák 5/220
 A „légi” kresz (Szűcs József) 9/394
 Morse (Pap János) 13/591
 Plazmahevités lézersugárral? (Svékus Olivér) 20/920

Plazmahevités töltött részecskékkel? (dr. Abonyi Iván) 21/968
 A pozsonyi aszimmetrikus kábelhíd (Szűcs József) 24/1111
 A rádióirányítású repülőmodell (Kerner István) 3/126
 R—10 kisszámítógép (Csató István) 25/1186
 A szilárdtestkutatás (Pál Lénárd) 22/1020
 A Titanic katasztrófája (dr. Hédervári Péter) 15/683
 Több ezer kép egy kristályban (Kolln Péter) 17/771
 Az üvegtextil (dr. Ramaszéder Károly) 19/876
 Vas- és acéliparunk és az integráció (Blahó István) 3/111
 Vezetékes televízió (Svékus Olivér) 23/1072
 Vita a metróhálózatról (Enyedy László) 13/579

BESZÉLŐ KÉPEK

Így születik a számítógép memóriája (B. I.) 6/274
 Koplal a „király”... (dr. Pénzes Bethen) 5/199
 A sáska vedlése (dr. Varanka István) 25/1160

ÁLLATKERTI ÉLET, HAZUNK — KERTÜNK, A TELEVÍZIÓBAN LÁTTUK

A biológiai fegyverek (Szanyi László) 21/978
 A csótányok (Bajomi Dániel—Gadi Ferenc) 15/706
 Kertészeti tennivalók télen (Szent-Miklós Ferenc) 4/182
 Még egyszer a laskagombáról (Véssey Ede) 6/271
 Növények a lépcsőházban (Komszár Lajos) 9/422
 A plasztikai sebészet (Szanyi László) 5/206
 Szívmitélen átesett gyerekek rehabilitációja (Szanyi László) 17/796
 Szobanövényeink ellensége: a pajzstetű (Kozár Ferenc) 1/38
 Szobanövényeink megfiatalítása (Komszár Lajos) 16/756
 A szőlő zöldoltása (Vég István) 20/944
 A szúnyogok (Bajomi Dániel—Gadi Ferenc) 24/1138
 A vadászgörey (Dudás Lajos) 22/1037
 A villanyóra (Hámory Albert) 12/564
 Virág a vázában télen (Komszár Lajos) 5/224

NYELV ÉS ÉLET

Alternatíva (dr. Grétsy László) 2/87
 Anta — Anti, Dile — Dilla (Szombathy Viktor) 16/727
 Anyag — anyagok (dr. Ferenczy Géza) 18/833
 Apró-cseprő ékezetek (Varga Katalin) 4/165

Arany János és a „nyelvész urak” (dr. Pásztor Emil) 14/657
 Benedekék (dr. Ladó János) 6/285
 Családi szavak (Hernádi Sándor) 19/895
 Diogenészfalva (Puruczki Béla) 1/32
 Ferihegy (Puruczki Béla) 20/957
 Fosztani is tudni kell! (dr. Rozslay György) 12/546
 Gondolatok a gondoláról (dr. Szilárdy Ferenc) 15/679
 Gyermek — gyerek (dr. Ferenczy Géza) 22/1014
 „Harcoló munka” (dr. Pásztor Emil) 21/977
 Híre-hamva (Rakovszky József) 24/1137
 Huszonnégyökrös-hegy (Puruczki Béla) 7/306
 Így ne! (Balogh Éva Rózsa) 11/495
 Jamok (Puruczki Béla) 17/790
 Judith (dr. Pásztor Emil) 3/132
 KTSZ, Ktsz, ktsz (dr. Ladó János) 23/1063
 Mi drágul? (Benkő László) 5/230
 Nagyon tudunk angolul (dr. Kálmán Béla) 10/459
 Az oldalvonalon túl (Kemény Gábor) 9/399
 Svédasztal (dr. Mizser Lajos) 9/343
 Újszerű és rendhagyó (dr. Rozslay György) 25/1159

KÉRDEZZ — FELELEK

A Balaton déli homokos és iszapos partjáról (dr. Vécsey Zoltán) 17/801
 Barométer milyen elv alapján működik? (dr. Zách Alfréd) 10/470
 „Belföldi jég”-ről (dr. Vécsey Zoltán) 19/909
 Fogromlás előfordul-e vadállatoknál is? (dr. Orbányi Iván) 12/542
 Guggonülő babról (Natter-Nád Miksa) 24/1149
 Hogyan lehet az elhomályosodott műanyag tárgyakat csillogóvá tenni? (dr. Hidegkuti Gyula) 7/335
 Honnan ered a kopjafa? (dr. Kósa László) 1/17
 Horkolást mi váltja ki és hogyan lehet megszüntetni? (dr. Ladányi József) 21/999
 Kamikaze japán eredetű szó mit jelent? (dr. Vécsey Zoltán) 16/766
 Kontaktűveg használata hazánkban miért nem terjed? (dr. Győrffy István) 11/525
 Követelhet-e a nő férjétől nőtartást? (dr. Mérő Endre) 7/333
 Légi folyosók vezetnek-e át a nagyvárosok fölött? (Ványa Jenő) 18/861
 Mi a működési elve annak az órának, amely a környezet —

például az emberi test — hőmérsékletének hatására jár? (Vályi Ödön) 2/94
 Mi a rozsláng? (Pénzes István) 4/181
 Mi a tarár? (Pénzes István) 1/17
 Miért lehet a csillámot vékony rétegekre hasítani? (Zádor Erika) 4/181
 Milyen természeti jelenség a „jökullhaup”? (K—F) 22/1025
 Mit szimbolizál, mire használtak, hol látható az egyiptomiak uralkodási szimbóluma? (Varga Edith) 11/518
 Mozi (első, magyar) mikor és hol nyílt meg? (Kunszery Gyula) 8/369
 Pezsgősüvegek címkéjén mit jelent a száraz jelző? (Szent-Miklós Ferenc) 22/1025
 A rabbaraba honnan származik és mire használják? (Natter-Nád Miksa) 15/687
 Ropog a nyakam, ha fordítom. Betegség ez? (dr. Ladányi József) 11/525
 Skóciai Margit és a rékavári „britek földje” közötti kapcsolatról (G. Sándor Mária) 22/1025
 Szlovákiában hol fizethetők elő a magyar lapok? (K—F) 26/1246
 A tavalyi paradicsom és burgonya pusztulásáról (Szent-Miklós Ferenc) 23/1102
 Üvegtárgyak (régii) miért homályosodnak el? (Zádor Erika) 8/369

AMIRŐL BESZÉLNEK, AMIRŐL BESZÉLNI KELL

Alkotmányosság és alkotmányok (dr. Szamel Lajos) 20/931
 A fekete himlő (dr. Hollós Iván) 15/716
 Fűtött járdaszigetek (K. I.) 1/37
 Gyógyíthatjuk-e a kopaszodást? (dr. Rácz István) 15/688
 Gyógyszer és alkohol együttes hatása (dr. Pataki István) 20/923
 Hol maradt az ideil tél? (dr. Zách Alfréd) 13/613
 Kábítószeresek... (dr. Wolfner András) 3/130
 Minden életkorban keletkezhet lúdtalp! (dr. Stotz Gyula) 6/267

SZEMÉLYEK

Arisztotelész (Somogyi Zoltán) 3/103
 Baross Gábor (Nagy Tibor) 25/1155
 Berzeviczy Gergely (Nagy Tibor) 7/290
 Bieber Károly (Kövesi András) 1/24

Brassay Sámuel (Mikó Iván) 8/339
 Braque (Németh Lajos) 24/1126
 Dózsa György (Barta Gábor) 20/915, (Szabó László) 22/1010
 Dürer (Takács Ferenc) 19/882
 Egry József (Nagy Tibor) 8/359
 Finta testvérek (Egri Mária) 25/1172
 Frivaldszky Imre és János (Nagy Tibor) 24/1106
 Galilei (Szőke Béla) 21/962
 Gárdonyi Géza (Korompai János) 16/731
 Herder (Kunszery Gyula) 23/1058
 Hugonnai Vilma (Kertész Erzsébet) 18/819
 Janus Pannoniusz (Gyárfás Endre) 12/531, (Zöld Mihály) 18/818
 Kepler (Szőke Béla) 21/962
 Kollontaj (Alekszandra Mihajlovna) (dr. Vadász Sándor) 13/584
 Lóczy Lajos (dr. Tasnádi Kubacska András) 9/407
 Molière (Dániel Ferenc) 2/67
 Morse (Papp János) 13/591
 Petőfi Sándor (Martinkó András) 25/1154
 Philip Lenard (Svékus Olivér) 5/203
 Tangl Harald (A szerk.) 3/113
 Tánácsics Mihály (Irsy László) 12/530
 Van Gogh (dr. Pécsi Tibor) 12/539

KEDVES OLVASÓNK!

Berzeviczy Gergelyről (Nagy Tibor) 7/290
 Helyes nevelési módszerekről (A szerk.) 3/98, 17/770
 Kiállítás lapunkról (A szerk.) 20/914
 A méhátültetésről (dr. P. T.) 8/338
 Szép hazánkat járva c. rovatról (A szerk.) 1/2
 Tévéműsorról (A szerk.) 6/242

KEDVES ÉLET ÉS TUDOMÁNY!

Banderiális zászló (Vámbéri Gusztáv) 4/146
 Barokk (Litván Katalin) 26/1202
 Damaszkuszi kardról (dr. Kalmár János) 16/722
 Dózsa cikkel kapcsolatban (Szabó László) 22/1010
 Dunazáró láncról (dr. Kalmár János) 9/386
 Az első magyar léghajózásról (v)l) 14/626
 Ezeréves lengyel—magyar kapcsolatokról (Antoniewicz Roland József) 19/866
 A két Frivaldszkyról (Nagy Tibor) 24/1106

Herder (A Herder-díjról) (Kunszery Gyula) 23/1058
 Janus Pannoniusz (Zöld Mihály) 18/818
 Kelet-európai körforgalmú vi-ziútról (Szarvas János) 5/194
 Kepler és Galilei c. cikkhez (Szőke Béla) 21/962
 Laikus jegyzet egy tudós vi-tához (Szabó György) 2/50
 A Lánchídról (Irsy László) 15/674
 Lengyel kommunisták (Antoniewicz Roland József) 11/482
 „A nemzet gazdasszonya!”-ról (Vámbéry Gusztáv) 10/434
 Petőfinek a Vasúton c. verséről (Martinkó András) 25/1154
 Tánácsics Mihályról (Irsy László) 12/530
 Zsidók Amerikában (Kunszery Gyula) 13/578

A GONDOLKODÁS ISKOLÁJA

(Bizám György és Herczeg János) 3-tól 21. számig. Eredmény-hirdetés 12/559, 18/851, 21/980

TÖRD A FEJED!

10/477, 12/572

SZÓVAL JÁTSZUNK

(Szerk. Vargha Balázs) 25/179, 26/1211

GONDOLKODÁS — 64 MEZŐN

(Bakcsi György) 8-tól 24. számig. Eredményhirdetés 24/1114

ÚJ KÖNYVEK

4/190, 8/381, 10/465, 11/502, 11/527, 19/902, 20/930, 22/1046

VEGYES

Hibaigazítás 6/246, 8/374, 14/670
 Felhívás (Helyes nevelési mód-szerek) 9/402
 Fényképpályázat felhívás 10/453, 14/637
 TIT határozat 12/572
 Gyermekekrajzázat felhívás 14/670
 Élet és Tudomány kiállítás Szombathelyen 17/801
 Olvasóink az asszonynevekről 22/1027
 Az Állatkert pályázati felhívá-sa 25/1185

Összeállította: Piller Lászlóné

KIFEJEZÉS ÉLET ÉS TUDOMÁNY!

(Folytatás az 1202. oldalról)

vesztegető illúziót értettek rajta. Egy értelmező szótár szerint a barokk fogalmilag egyezik a végletekig kiélezett nevetségessel. Igaz, hogy maga a stílus már idejét múlta, amikor így jellemezték, s csak valami visszatetsző nevetségesség emléke maradt meg belőle.

Amikor azonban ez a kifejezés született, még dicséretnek számított, a meglepő, megrohanás-szerűen nagy benyomást jellemezték vele.

E szófejtés mellett szól az is, hogy a barokkknak erre a virágzó, állandóan újat hozó korszakára nem is jellemző a kagylódíszítés, annál inkább a késői szakaszra, a rokokóra, amelynek elnevezése a valóban kagylót jelentő francia „rocaille” szóból származtatható.

Litván Katalin

?? kérdezz !!! felelek !!!

Több szlovákiai olvasónk érdeklődött az iránt, hogy hol fizethet elő az **Élet és Tudományra** és más magyar folyóiratokra.

Kérdezz—Felelek rovatunk válaszol:

A magyarországi újságokra és folyóiratokra szlovákiai olvasóink előfizethetnek a következő címeiken:

PNS — dovoz tlače, Bratislava 2. Leningradská 14., valamint a PNS helyi szerveknél. Erről egyébként tájékoztatót láttunk az *Új Szó* április 12-i számában is. Ott feltüntették néhány magyarországi lap egyévi előfizetési díját is. (Az *Élet és Tudományé* 88,40 korona.)

A TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT
HETILAPJA

Főszerkesztő: **Fenyő Béla**

A szerkesztő bizottság elnöke: **Csűrös Zoltán**

A szerkesztő bizottság tagjai:

Ács Tamás, Ákos Károly, Blahó István, Bontó László, Bruza László, Castiglione László, Farkas Henrik, Fényes Imre, Futó József, ifj. Greguss Pál, Haraszty Árpád, Haraszti István, Harsányi István, Havasné Bede Piroska, Horváth Sándor, Jantsky Béla, Jánossy Andor, Kulin György, Lengyel István, Makkai László, Matolcsi János, Nagy László, Németh Lajos, Öveges József, Simai Mihály, Száva Péter, Székely Sándor, Szlameniczky István, Tarján Rezső, Tasnádi Kubacska András, Varjú Gyula, Vécsey Zoltán, Zách Alfréd

Főszerkesztőhelyettes: **Csató István**

Rovatszervezők: Hédervári Péter, Ludas M. László, Nagy Tibor, Németh Ferenc, Pécsi Tibor, Tettamanti Károlyné.

Képszerkesztő: Ujvári Imréné

Fotó: Bojtár Ottó

Kiadja: A Hírlapkiadó Vállalat
Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3.
Telefon: 343-100, 142-220

Felelős kiadó: **Csollány Ferenc**

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalban, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodában (Budapest V., József nádor tér 1. sz.)
Előfizetési díj negyedévre 24 Ft. Külföldiek előfizethetik a „Kultúra” Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalatnál (Budapest, 62. Postafiók) vagy külföldi képviselőinél és bizományosainál

Szerkesztőség: Budapest, VII., Lenin körút 5.
Tel.: 223-899

Kéziratokat nem őrzünk meg

72.1743

 Athenaeum Nyomda, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető: **Soproni Béla** vezérigazgató

Index: 25 245

JULIUS 4, KEDD:

17.48: Hírek. 17.55: Sanssouci (NDK film). 18.20: Tíz éve független Algéria. 18.35: Jó estét, Magyarország! 19.15: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Jó estét, Magyarország! (folyt.). 21.30: Tardos Péter műsora. 22.00: Tv-híradó 2. kiadás. 22.10: Sakk-matt.

JULIUS 5, SZERDA:

9.30: Delta. 9.35: Alain (angol film). 10.45: Sanssouci (ism.). 16.58: Hírek. 17.05: Kuckó. 17.25: Telesport. 19.20: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Gyúrjuk az ipart! (környezetismereti óra felnőtteknek). 20.45: Dan Iodahescu énekel. 21.20: Alattvalók és királyok, 5. rész. 22.10: Tv-híradó 2. kiadás. 22.20: Műemlékvédelem.

KÍSÉRLETI (2.) MŰSOR:

20.00: Mándi Iván: Régi idők mozija (tv-játék). 21.10: Tv-híradó. 21.40: Slágerparádé.

JULIUS 6, CSÜTÖRTÖK:

17.53: Hírek. 18.00: Látogatás a Pó völgyében. 18.20: Az Epressz múzeum. 18.40: Téka. 19.05: Reklám. 19.15: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 20.00: A négy pán-célos és a kutya, 3. rész. 21.00: Szanzonról sanzonra. 21.20: Alattvalók és királyok, 6. rész. 22.10: Tv-híradó 2. kiadás.

JULIUS 7, PÉNTEK:

17.23: Hírek. 17.30: Kislfilmek. 17.55: Ifjúsági Telemagazin. 18.40: Műsorainkat ajánljuk! 19.05: Reklám. 19.15: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Hét tenger (olasz dokumentumfilm). 21.00: Szécsi Pál műsora. 21.30: Előolimpia. 22.20: Tv-híradó 2. kiadás. 22.30: Sakk-matt.

KÍSÉRLETI (2.) MŰSOR:

20.00: Nemzetközi kocktél. 20.50: Tv-híradó. 21.20: A vér nyombanban (csehszl. film).

JULIUS 8, SZOMBAT:

9.30: Téka. 9.55: A négy pán-célos és a kutya, 3. rész. 10.55: Az Epressz múzeum. 15.48: Te-

levariaté. 16.40: Csehov: Platonov szerelmel (tv-játék). 18.05: Hírek. 18.10: Portréfilm Szalay Lajosról. 18.40: Reklám. 18.50: Shelley (emlékműsor). 19.15: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Tabi László ötperce. 20.05: Ki mit tud? 23.00: Tv-híradó 2. kiadás.

JULIUS 9, VASÁRNAP:

9.30: Félidő 0:1 (lengyel játékfilm-sorozat, 1. rész). 10.00: Nemzetközi gyermekhangverseny, 1. rész. 10.30: Gyorsasági motor világbajnokság. 16.05: Népművészet — népszokások. 16.30: Reklám. 16.35: Világjárók (fr. filmsorozat, 1. rész). 17.00: Delta. 17.25: Telesport. 19.25: Esti mese. 19.40: A Hét. 20.40: Hírek. 20.45: Maigret felügyelő: Az aranygyapjú. 21.35: Sztravinszkij (am. film). 22.25: Hírek — sporthírek. 22.40: Jó éjszakát felnőttek!

A RÁDIO ISMERETTERJESZTŐ MŰSORA:

Kossuth:

3-án: 22.35: A XX. század nagy gondolatai. 4-én: 7.45: Orvosi tanácsok. 17.45: Tudományos híradó. 6-án: 7.45: Orvosi tanácsok. 19.30: Kritikusok fóruma. 7-én: 11.00: A gyermek a társadalomban. 17.35: Litvánia. 22.20: Meditáció a munka szerinti elosztásról. 8-án: 13.54: A gátlástalanság nem ösztönöség. 16.00: 168 óra. 9-én: 12.10: Édes anyanyelvünk. 13.36: Rádiólexikon.

Petőfi:

3-án: 18.30: A Rádiólexikon külföldi kiadása. 21.35: A pszichológiai kutatás távlatai. 4-én: 9.53: Könyvek, tájak, emberek. 21.00: Petőfi-est. 5-én: 21.10: Orfeusz és Spartacus földjén. 6-án: 14.15: Néhány perc tudomány. 9-én: 21.12: Tudósaink arcképcsarnoka.

URH:

4-én: 18.50: Külföldi tudósoké a szó.

IRODALOMJEGYZÉK

26. SZÁMUNK CIKKEIHEZ:

ARATÁS

Bánházi Gyula—Voith Imre: Gépésszervezés vetéstől betakarításig (Mezőgazdasági, 1968, 232 old. 15,— Ft); Knoll Imre: Szántóföldi termények mozgatója (Mezőgazdasági, 1967., 264 old., 30,— Ft).

A TÖRPE VÍZILÓ

Hans Schomburgk: A vadon érverése (Gondolat, 1961., 220 old. plusz 12 képtábla, 22,50 forint); Hans Schomburgk: Sátarak Afrikában (Gondolat, 1963, 352 old. plusz 32 képtábla 35,— Ft).

A SZTRATOSZFÉRA SZENNYEZŐDÉSE

Aujeszky László: A légkör fizikája (Akadémiai Kiadó, 1957., 286 old. plusz 18 tábla 60,— Ft); Werner Braunbek: Az atommag regénye (Gondolat, 1964., 320 old. 11,— Ft).

EMBER — HÜTVE

Nyikolaj Amosov: Egy szívsebész feljegyzései (Gondolat, 1968., 176 old. 10,50 Ft); Gábor György: Szívbetegkről — szívbetegeknek (Medicina, 1971., 124 old. 12 Ft).

HELYES NEVELÉSI MÓDSZEREK

Korein Andor: Szülőknek a családról (Gondolat, 1969., 360 old., 26,50 Ft); Serdülőkről. Tanulmányok a serdülőkor pedagógiai, pszichológiai, szociológiai, orvosi és jogi problémáiról (Tankönyvkiadó, 1970., 224 old. 20,50 Ft).

JAKÓVÁLI HASZÁN PASA DZSÁMLJA

Gerő Győző: Pécs török emlékei (Képzőművészeti, 1960., 48 old., 6,— Ft); Kolta János: Pécs (Panoráma Útikönyvek, 1967., 306 old. plusz 1 térkép 33,— Ft).

KIÁLLÍTÁSOK:

Ergőpé kiállítás (Magyar Mezőgazdasági Múzeum); Közel-Kelet, Mongólia, Nepál, Pakisztán, India, Hátsó-India művészeti emlékeiből (Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Múzeum.)

Cikkeinkben csillag jelzi azokat a kifejezéseket és neveket, amelyek a kislexikonban szerepelnek.

DEFETIZMUS: kishitűség, előzetes bele nyugvás az ügy bukásába, a vereségbe. (Gábor Dénes nyilatkozata)

(Luis de) **GÓNGORA Y ARGOTE** (1561–1627) ismert barokk kori spanyol költő, a gongorizmus megalapítója. E stílus jellemzői a mitológiai vonatkozásokkal, bonyolult szórendekkel szándékosan cikornyóssá tett írások. (Kedves Élet és Tudomány)

HÁREM (arab eredetű szó, annyi mint „tiltott, szent”): a nők számára fenntartott ház, házrés, lakosztály, ahová idegen férfiaknak nem szabad belépni, illetve a mecsetnek a nők számára kijelölt udvara. (Jakováli Haszán pasa dzsámija)

JÁRGANYOS CSEPLŐGÉP: olyan – a századfordulóiig használt – cseplőgép, amelynek meghajtására forgó mozgással átalakított állati vonóerőt alkalmaztak. A vonóerő átalakítását a járgány végezte, úgy, hogy annak körív mentén mozgó rúdja elé fogott állatok erejét fogaskerék-áttétellel tette a meghajtásra alkalmassá. (Aratás)

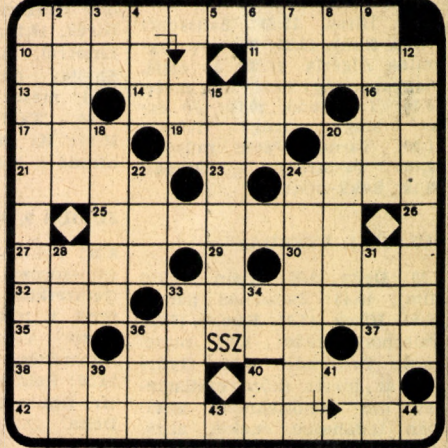
KUPOLADOB: a tartóelemek és a kupola közé beiktatott sokszögű vagy hengeres részlet, amelynek az a rendeltetése, hogy a kupolát a környezetéből kiemelve. Tamburnak (francia eredetű) is szokták nevezni. (Jakováli Haszán pasa dzsámija)

NEUMANN JÁNOS (1903–1957): századunk egyik kiemelkedő – magyar származású – matematikusa, egyetemi tanár. Tanulmányait Budapesten és Zürichben végezte. (Gábor Dénes nyilatkozata)

SKOLASZTIKUS BÖLCSELET: a középkor uralkodó filozófiai irányzata, célja a keresztény vallási dogmák filozófiai megalapozása volt. Ezt többnyire ügyes logikai fordulatokkal igyekezett elérni. (Kedves Élet és Tudomány)

SZAMÁRTHATIV: középen csúcsban található hátívszárak, amelyek alul domborúak, fölül pedig homorúak. A török építészeti egyik leggyakrabban alkalmazott ívformája. (Jakováli Haszán pasa dzsámija)

WIGNER JENŐ (1902–): magyar származású fizikus, egyetemi tanár. 1963-ban a magfizika terén elért eredményeiért fizikai Nobel-díjat kapott. (Gábor Dénes nyilatkozata)

NAPTÁRI ÉS BIOLÓGIAI ÉLETKOR

Az egyenesen és a nyíl mentén olvasott vízsz. 1. között serdülőkorban röntgenfelvételen jól látható nyílás van. Ennek függ. 12. alapján a biológiai életkor pontosan meghatározható.

VÍZSZINTES: 10. Hidrogén és klór vegyülete. 11. Nyakába varr. 13. Kötőszó. 14. A naptári és biológiai életkor közti különbség ennyi is lehet. 16. Kiejtett msh. 17. Az egyik évszak betűi keverve, 19. Iratkapocs. 20. A vízsz. 10. teszi. 21. . . . , csikós, . . . , elszaladt a ménés. 23. Kén. 24. Redőny 25. (Nagy belső nyomás) darabokra tör. 26. Római szám. 27. Vissza: . . . -leng. 29. A vízsz. 10. egyik alkotórésze. 30. . . . lis: teljes. 32. Konyhakerti növény (ék. hib.). 33. A KÖZERT-ek ma már csak ilyen tejfölt árulnak. 35. Már nem érdekel. 36. Gyűrű. 37. Tantál. 38. . . . it: autómárka. 40. Juttatna. 42. A fiatalok gyorsabb fejlődése; a javuló életfeltételek következtében hazánkban is megfigyelhető.

FÜGGŐLEGES: 1. Kirándulás-típus. 2. Fűrdő Nyíregyháza mellett. 3. Ozmium. 4. Rézszesrag. 5. Római szám. 6. Szörnyeteg, névelővel. 7. Vissza: nyír. 8. Mint a függ. 3. 9. Vissza: bérlők. 15. A biológiai életkor egyik meghatározója. Növekedése a vízsz. 42. egyik jele. 18. Papi méltóság. 20. Kémiai vagy elektromos energiát mechanikai energiává alakító szerkezet. 22. Ragos névmás. 24. A vízsz. 42. ellentéte; a fejlődéstől való elmaradás. 28. Nem kell attól tartanunk, hogy későbbi generációk óriásokká . . . , mert az iparilag fejlett országokban már csökken a vízsz. 42. 31. Egy Komárom megyei városba való. 33. Idegen Pál. 34. Meleg. 36. Angol női név. 39. Nitrogén és szén. 40. Argon. 41. Mint a 39. 43. Mutatószó. 44. Régi.

A zárt betűk: A, E, V.
A 25. SZÁMBAN MEGJELENT KERESZT-REJTVÉNY (A SZÁMITÓGÉP MEMÓRIÁJA) MEGFEJTÉSE: 1. ferritgyűrűk, 47. mágnes, 46. átlós; FÜGGŐLEGES: 11. kerámiához, 12. sakktabla, 17. permanens.